1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

utrecht verhaalt :

Johan en de leeuw

Huis Bollenburg te Amersfoort

Kunstenares Ingrid de Mol ontwierp de leeuw aan de Zuidsingel en Johan in de tuin van Bollenburg .

Mei / juni 2019

Utrecht verhaalt:
Albert Retel
albertretel@utrechtverhaalt.nl
www.utrechtverhaalt.nl
06 313 79 553
Ook op:
twitter, facebook, instagram

Assistentie Onderzoek: Daniel van der Lee
Foto 1: Daniel van der Lee
Foto's 4, 5, 6: Wikipedia
Overige foto's: Albert Retel

Utrecht verhaalt
is onderdeel van
vehaalt
een concept van
ar-gitect / Albert Retel

De leeuw aan de Zuidsingel in Amersfoort wordt vanuit de tuin van huis Bollenburg gadegeslagen door een jongeman. Johan van Oldenbarnevelt kijkt naar zijn eigen toekomst: de leeuw staat symbool voor de Staten van Holland, het boek tussen de voorpoten van het dier verbeeldt Johan's functie van landsadvocaat en raadspensionaris.

De 17 jarige Van Oldenbarnevelt verlaat in 1564 het ouderlijk huis om in Den Haag te gaan werken. In 1570 wordt hij advocaat bij het Hof van Holland en twee jaar later sluit hij zich aan bij Willem van Oranje in Delft. Na de moord op de prins in 1584 pleit Van Oldenbarnevelt voor het aanstellen van Maurits, de 16 jarige zoon van Willem, als stadhouder.

Van Oldenbarnevelt is inmiddels landsadvocaat, een van de machtigste mannen in het land, grondlegger van de VOC en een van de initiatiefnemers van het 12 jarig bestand in de oorlog met de Spanjaarden.

Langzamerhand wordt duidelijk dat Van Oldenbarnevelt en Prins Maurits over een aantal zaken sterk van mening verschillen en er ontstaat een machtsstrijd tussen de twee.

Uiteindelijk, in de religieuze Bestandstwisten, laat zijn voormalige protegé de oude staatsman wegens hoogverraad in 1618 arresteren. Het proces volgt op 12 mei 2019 en het vonnis luidt 'dood door onthoofding'. Maurits is bereid Van Oldenbarnevelt gratie te verlenen als hij daar om vraagt. Van Oldenbarnevelt weigert: om gratie vragen zou schuld bekennen betekenen.
De volgende dag, 13 mei 1619, wordt een van Nederlands grootste staatslieden naar het schavot op het Binnenhof te Den Haag gebracht. Voor zijn onthoofding spreekt hij de beroemde woorden: *"Mannen, gelooft niet dat ik een landverrader ben, ik heb oprecht en vroom gehandeld, als een goed patriot, en zo zal ik sterven."*

lagen

Een aantal lagen rond het Bollenburg en Van Oldenbarnevelt

1. Pensionaris (voornaamste juridische adviseur in dienst van een stad, gewest of de Statenvergadering in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden) is afgeleid van het salaris (pensio) dat de adviseur ontving. Zijn vaste aanstelling, in tegenstelling tot de roulerende regenten, zorgt voor grote invloed van de pensionaris op de stedelijke of gewestelijke politiek.
2. De Koppelpoort in de nieuwe stadsmuur. Deze muur is rond 1398 gebouwd om uitbreiding van Amersfoort mogelijk te maken. Op de plaats van de gesloopte oude stadsmuur ontstonden de muurhuizen die nog steeds het oude centrum omringen. (zie ook www.utrechtverhaalt.nl editie april/mei 2018
3. De Slag bij Heiligerlee op 23 mei 568 wordt gezien als start-punt van de 80-jarige oorlog. Op het monument uit 1868 in de Groningse plaats ontfermt de Nederlandse maagd zich over de stervende Adolf van Nassau.
4. De Verenigde Oost-Indische Compagnie, (1602-1800) is destijds het grootste handelsbedrijf ter wereld, de eerste naamloze vennootschap met vrij verhandelbare aandelen en het eerste bedrijf met vestigingen in meerdere landen.
5. De naam verhaalt: Tijdens zijn studie in Leuven wijzigt Johan zijn achternaam Oudenbarnevelt in Oldenbarnevelt.
6. Door zijn huwelijk in 1575 met Maria van Utrecht krijgt Johan de beschikking over de erfenis van Maria's oom Jacob van Utrecht. Met de rijkdom groeit zijn aanzien.
7. De (leken) Broederschap van de Heilige Geest, de Pothbroeders, verzorgt vanaf 1350 zieken en verstrekt armen maaltijden, de zgn. proven (in de volksmond 'de Poth'.) Nederland kent een lange charitatieve (caritas = liefdadigheid) geschiedenis. Zie voor edities hieraan gewijd: www.utrechtverhaalt.nl.

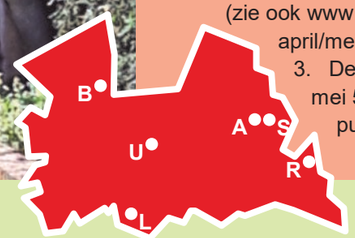

verbinding

Johan van Oldenbarnevelt

Amersfoort (A)
- **Bollenburg**
  Ouderlijk huis. *Muurhuizen 19*

Breukelen(B)
- **Kasteel Gunterstein**
  Eigendom Van Oldenbarnevelt. *Zandpad 48*

Stoutenburg (S)
- **Kasteel Stoutenburg**
  Eigendom Van Oldenbarnevelt. *Stoutenburgerlaan 5*

Broeders van de Heilige Geest en Caritas

Amersfoort (A)
- **Hofje De Poth**
  Een v.d. grootste hofjes in Nederland. *Pothstraat 16*

Leerdam (L)
- **Hofje van mevrouw Van Aerden**
  Huisgracht 67

Utrecht (U)
- Betreffende caritas zijn **te downloaden op www.utrechtverhaalt.nl** onder **St. Maarten / caritas:** Schatkaart van St. Maarten - Caritas Utrecht en bijbehorende edities.

80-jarige oorlog

Leerdam (L)
- **Kasteel van Leerdam**
  Huisgracht 67

Renswoude (R)
- **Grebbelinie**
  Bezoekerscentrum. *Buursteeg 2*

overal en ergens

Binnenhof, Den Haag

Universiteit(sbibliotheek) Leuven, België

Stadhuis, Rotterdam

Bollenburg

Ca. 1398. Bouw nieuwe stadsmuur. Op de plaats van de oude muur worden muurhuizen gebouwd. **Bollenburg** is er één van.

1556. Gerrit van Oldenbarnevelt koopt het huis. In 1564 verlaat Johan het ouderlijk huis

1575. Broederschap van de Heilige Geest koopt het huis. Het wordt een werkhuis voor wezen.

1642 - 1909. Bewoning door verschillende families en Bollenburg is korte tijd herberg.

1909. Drukkerij van familie Van Holte In de oorlog is het huis een onderduikadres voor 6 personen.

2019. Particulier woonhuis en kantoor.